

Harkema, perceel Surhuizum (SHZ00) C 6745

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Harkema, perceel Surhuizum (SHZ00) C 6745

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.066

Status

1.0 (definitief)

Datum

16-04-2021

Opdrachtgever

Hendrik Atze Storm
Muzefalk 4
9281 MJ Harkema

Auteur

Jessica Hovius en Christopher Jans

Controle

Henri Zomer

Voorpagina

Overzicht plangebied

Te citeren als

Hovius, J. Jans, C., 2021. QuickScan Harkema, perceel Surhuizum (SHZ00) C 6745; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.066 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Wetterwille 9
8401 GB Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie	6
2.2	Ingreep	7
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie (soortenbescherming)	8
3.1	Vogels	8
3.2	Vleermuizen	9
3.3	Overige zoogdieren	10
3.4	Dagvlinders en libellen	10
3.5	Overige fauna	10
3.6	Vaatplanten	10
4	Resultaten veldbezoek en bureaustudie (beschermde gebieden)	11
4.1	Natura 2000-gebieden en EHS	11
4.2	Overige beschermde gebieden	11
5	Effecten en gevolgen	13
5.1	Overzicht beschermde soorten	13
5.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	13
5.3	Effecten op beschermde gebieden	13
6	Mitigerende maatregelen	15
6.1	Algemene broedvogels; mitigatie	15
6.2	Vleermuizen; mitigatie	16
7	Conclusie	17
	Geraadpleegde bronnen	18

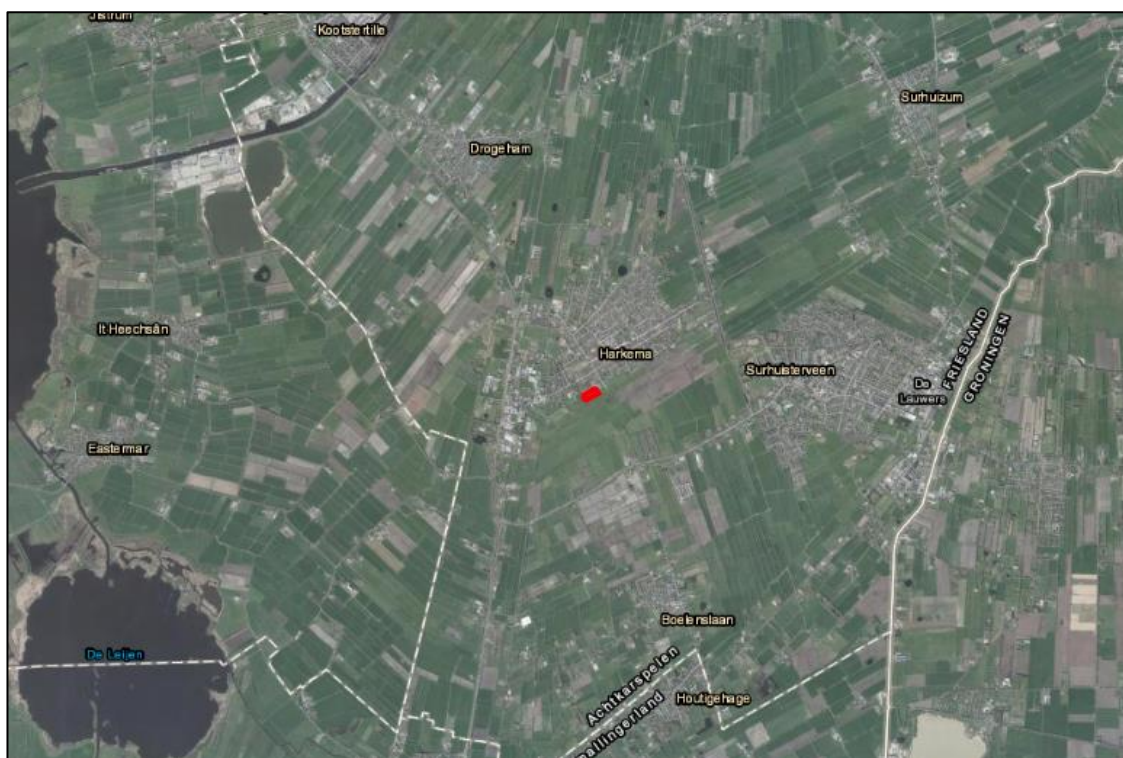
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van dhr. H.A. Storm heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd in Harkema, gemeente Achtkarspelen, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om 10 tot 14 woningen te bouwen op een agrarisch perceel, in het zuiden van het dorp Harkema.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen in het zuiden van Harkema, aan de rand van het dorp. De dorpen Drogeham, Surhuisterveen en Boelenslaan liggen ten oosten, westen en zuiden van Harkema. De omgeving van Harkema wordt gekenmerkt door een landelijk karakter met intensief beheerde agrarische percelen. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rode stip) (Bron achtergrond: ESRI).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN. Provincie Fryslân gebruikt weer de voormalige naam Ecologische hoofdstructuur (EHS). Tevens kent de Provincie Fryslân beschermde Ganzenfoeragegebieden.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te

plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

In tegenstelling tot een Natuurtoets wordt bij een QuickScan meestal niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuur netwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur en Weidevogelleefgebied/Ganzenfoerageergebied) en is de bureaustudie beperkt. In deze QuickScan wordt wel ingegaan op de gebiedsbescherming.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecologen Jessica Hovius en Christopher Jans van JM ecologie b.v. op 2 april 2021. Het bezoek is uitgevoerd van 09:00 tot 09:30 uur, bij 6°C en 2-3 Bft, op een bewolkte en droge dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen in het zuiden van Harkema in de gemeente Achtkarspelen, provincie Friesland. Het plangebied is gelegen aan de rand van het dorp. De omgeving wordt gekenmerkt door woningen aan de noordzijde van het plangebied en agrarische percelen aan de zuidzijde van het plangebied. Tussen de percelen zijn enkele houtwallen als erfgrans aanwezig.

Het plangebied bestaat uit een intensief beheerd weiland met aan de zuidzijde een (deels) drooggevallen watergang. Aan de zuid- en westzijde staan enkele bomen en struiken. Het bouwterrein aan de noordzijde van het plangebied is inmiddels bebouwd met woningen.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader) (Bron achtergrond: ESRI).

Afbeelding 2.2. Drooggevallen watergang aan de zuidzijde van het plangebied.

Afbeelding 2.3. Overzicht gezien vanaf noordzijde.

Afbeelding 2.4. Mesthoop in zuidwestelijke hoek van het plangebied.

Afbeelding 2.5. Houtwal aan de westzijde van het plangebied.

2.2 Ingreep

Het plan is om 10 tot 14 woningen te bouwen in het plangebied. Hoe het plangebied ontwikkeld gaat worden en hoeveel woningen er gebouwd zullen worden staat nog niet vast. De bomen en struiken rondom het plangebied zullen wel onaangetast blijven. Ten behoeve van de werkzaamheden zal het perceel bouwrijp gemaakt worden. Er zal geen bebouwing of watergangen worden aangetast. Op het moment van schrijven is er nog geen tekening beschikbaar waarop de nieuwe situatie staat afgebeeld.

De opdrachtgever is voornemens met de werkzaamheden te starten wanneer de vergunningen rond zijn.

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie (soortenbescherming)

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten in en binnen de verstoringszone van het plangebied. In de bomen rond het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen van soorten als de roek, ransuil, sperwer, slechtvalk, ooievaar, havik, boomvalk of wespendif. Ook is er geen bebouwing aanwezig waar de huismus of de gierzwaluw tot broeden zou kunnen komen. Voor de grote gele kwikstaart ontbreekt tevens geschikt broedbiotoop in de vorm van natuurlijk stromende beekjes. In de buurt van het plangebied is een waarneming bekend van de oehoe, binnen het plangebied ontbreekt echter ook voor deze soort geschikte broedlocaties. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het plangebied kan hierdoor uitgesloten worden.

Algemene broedvogels

Er is binnen het plangebied geschikt habitat aanwezig voor diverse soorten algemene broedvogels. In de bomen en struiken kunnen soorten als houtduif, merel, koolmees, zwarte kraai en vink tot broeden komen. Aan de oevers van de (deels) drooggevallen watergang kunnen watervogels zoals de wilde eend tot broeden komen en in het grasland kunnen grondbroeders zoals de scholekster tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestresten van algemene broedvogels aangetroffen in de bomen of in de struiken.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 5.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foeragegebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foeragegebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foeragegebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foeragegebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foeragegebieden. Het ongeschikt maken van een foeragegebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

De bomen aan de zuid- en westzijde van het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van holtes; deze zijn niet aangetroffen, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten uitgesloten kan worden. Mogelijk is een deel van de bebouwing in de omgeving wel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten.

Vliegroutes

Aan de zuid- en westzijde van het plangebied staan bomensingels die mogelijk dienst kunnen doen als vliegroute ondersteuning voor vleermuizen. Deze worden echter niet als essentieel aangemerkt doordat er voldoende alternatieve lijnvormige elementen aanwezig zijn in de omgeving, in de vorm van andere bomenlanen en de aanwezige bebouwing.

Foeragegebied

De omgeving van het plangebied is geschikt als foeragegebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg en minstens even geschikt foeragegebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foeragegebied beschouwd.

Consequenties van de ingreep op mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen staan beschreven in paragraaf 5.2.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdieren. Ook is er binnen en rondom het plangebied geen mogelijk geschikt habitat voor beschermde zoogdieren, waardoor deze kunnen worden uitgesloten.

3.4 Dagvlinders en libellen

Uit de bureaustudie blijkt dat er één beschermde vlindersoort in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied voorkomt. Dit is de grote vos. De grote vos leeft in vochtige, open bossen, bij bosranden, boomgaarden en locaties met grote vrijstaande bomen. De boomsoorten die de grote vos preferereert zijn de iep, zoete kers en sommige wilgensoorten (Vlinderstichting z.d.). Een dergelijk leefgebied is niet aanwezig in en rond het plangebied, essentieel leefgebied voor de grote vos kan daarom worden uitgesloten.

3.5 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

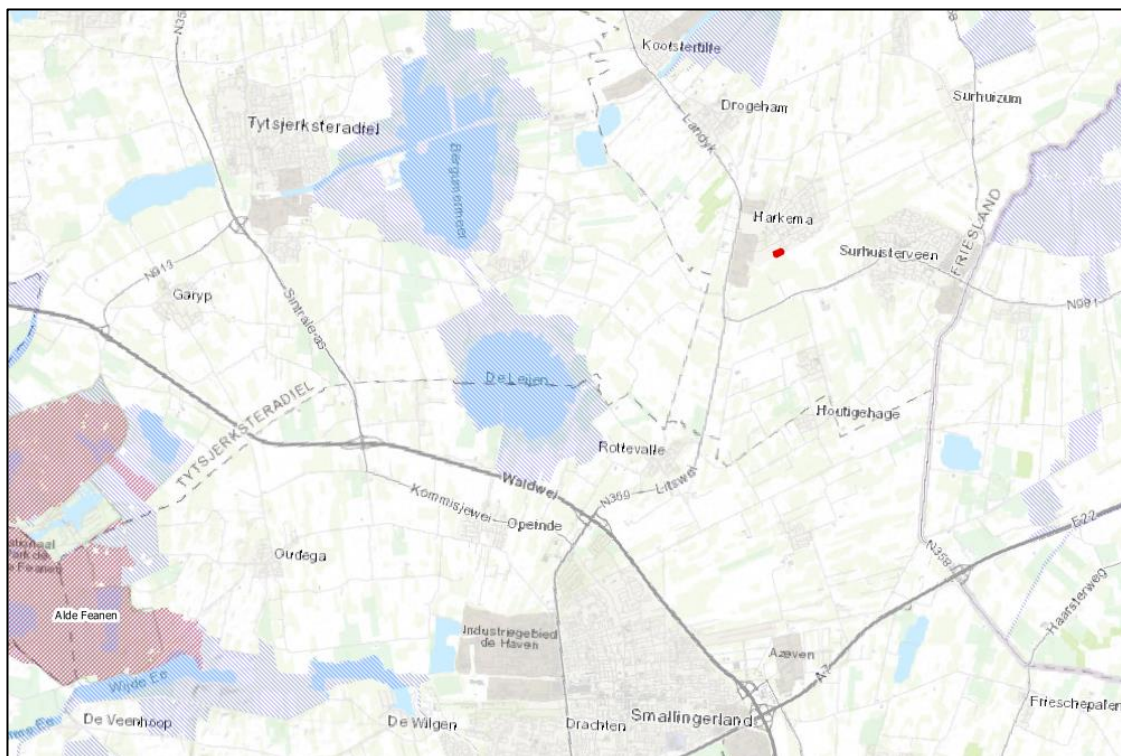
3.6 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het riviereengebied of in het heuvelland van Zuid Limburg. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

4 Resultaten veldbezoek en bureaustudie (beschermde gebieden)

4.1 Natura 2000-gebieden en EHS

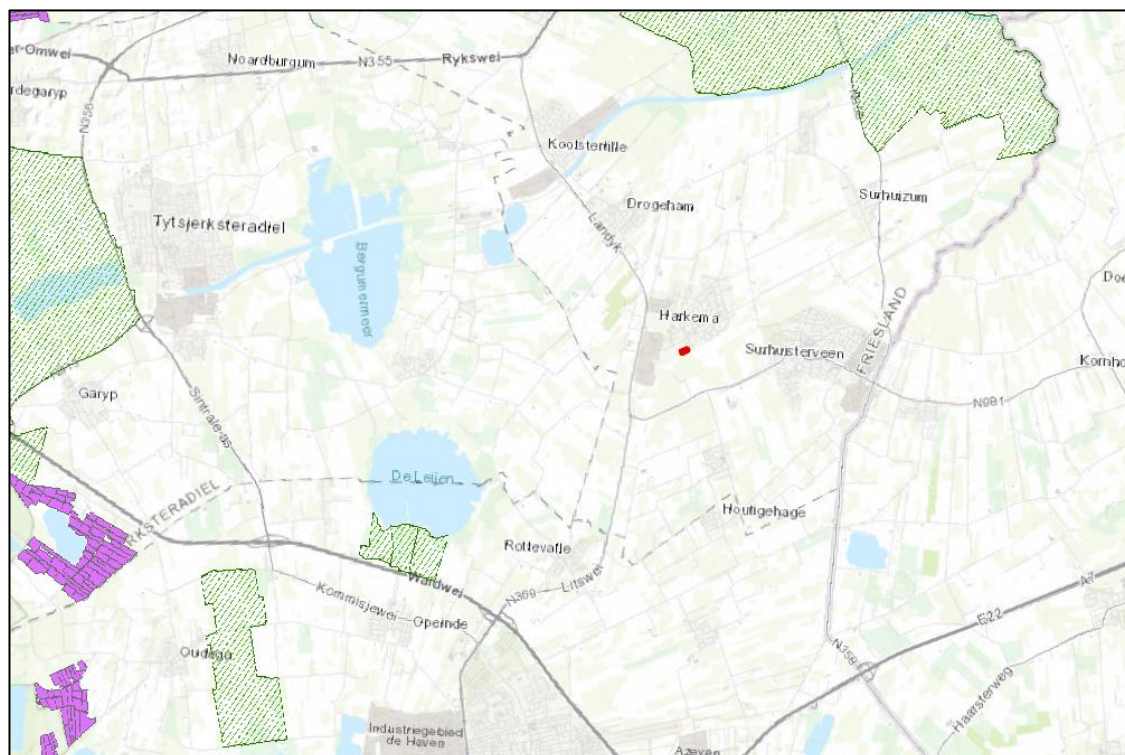
Het plangebied is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied of EHS. Het meest nabij gelegen beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied "Alde Feanen" dat is gelegen op een afstand van circa 13 kilometer van het plangebied. Op 3 kilometer afstand ligt het dichtstbijzijnde EHS gebied. Het betreft graslanden ten noorden van Drogeham (afbeelding 4.1).

Afbeelding 4.1. Globale ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) en EHS (blauw gearceerd) (Bron achtergrond: ESRI).

4.2 Overige beschermde gebieden

Het plangebied is niet gelegen binnen een ganzenfoerageergebied, weidevogelskansgebied of natuur buiten de EHS. Het dichtstbijzijnde weidevogelskansgebied ligt op ruim 4 kilometer ten noorden van het plangebied. Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied ligt op circa 10 kilometer ten westen van het plangebied (afbeelding 4.2). Groenstructuren op een afstand van 600 meter ten zuiden van het plangebied zijn aangewezen als 'natuur buiten het NNN'.

Afbeelding 4.2. Globale ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van weidevogelkansgebieden (gearceerd) en ganzenfoerageergebieden (paars) (Bron: NGR National Georegister, Bron: Provincie Fryslân, Bron achtergrond: ESRI).

5 Effecten en gevolgen

5.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Mogelijk
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende vleermuizen (verblijfplaatsen)	3.5	Mogelijk

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

5.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, kan verstoring optreden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen gebouwen gesloopt of aangepast, waarin mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Wel kan er, indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de bebouwing nabij het plangebied. Een dergelijk effect is in strijd met de verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

Natura 2000- gebieden en EHS

Uit de bureaustudie blijkt dat Natura 2000-gebied "De Alde Feanen" is gelegen op circa 13 kilometer afstand. Gezien de afstand en tussenliggende afschermende elementen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project, dient (wanneer de plannen

concreet zijn) een nadere beschouwing uitgevoerd te worden middels een AERIUS berekening en mogelijk daaruit volgende vervolgstappen zoals een ecologische voortoets en passende beoordeling. Het plangebied is niet gelegen binnen de EHS. Er geldt in de provincie Friesland geen extern effect op het EHS, waardoor geen effecten van ingrepen buiten de EHS getoetst hoeven te worden.

Overige beschermde gebieden

Het plangebied is niet gelegen binnen weidevogelkansgebieden, ganzenfoerageergebieden of natuur buiten de EHS. Negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen worden uitgesloten.

6 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Mogelijk	Mitigatie
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten (verblijfplaatsen)	3.5	Mogelijk	Mitigatie

Tabel 6.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

6.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

De voorkeur verdient om werkzaamheden altijd uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten te voorkomen.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden moeten voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door het plaatsen van vogelwerende middelen zoals vliegers en (fluit)linten, in het perceel, bij de oever en de houtwallen kunnen mogelijke broedgevallen van bijvoorbeeld de wilde eend en scholekster voorkomen worden.
- Door het kort houden van de oevervegetatie is er geen geschikt broedbiotoop aanwezig voor watervogels zoals de wilde eend.

De werking van de preventieve maatregelen dient door een ter zake kundige ecooloog te worden gecontroleerd.

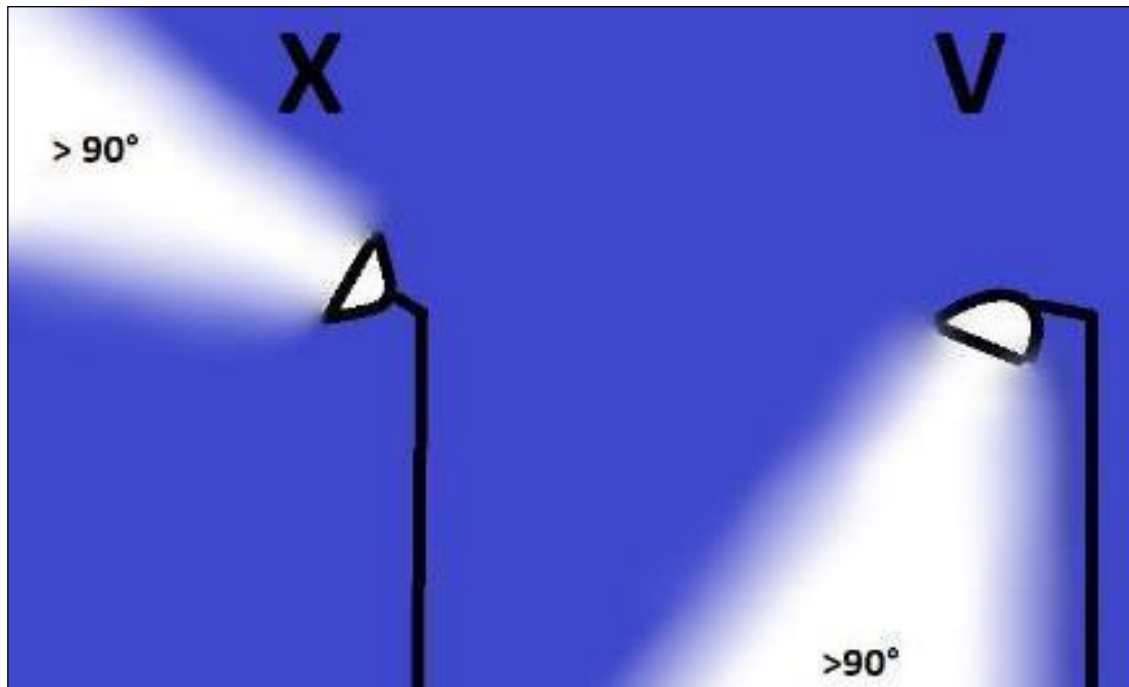
Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

6.2 Vleermuizen; mitigatie

Gebouwen in de omgeving kunnen mogelijk worden gebruikt als verblijfplaats door gebouwbewonende vleermuissoorten. Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om de gebruikte verlichting weg te draaien van de bebouwing in de omgeving. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden en niet naar de omgeving mag uitstralen. In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijfplaatsen van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er wat betreft vleermuizen geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

Afbeelding 6.1 Voorbeeld van toepassing bouwverlichting. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving (Bron: JM ecologie).

7 Conclusie

In opdracht van dhr. H.A. Storm heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd op perceel Surhuizum (SHZ00) C 6745 in Harkema, gemeente Achtkarspelen, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens woningbouw van 10-14 woningen te plegen op het perceel. Hierbij zullen de bomen en struiken rondom het perceel onaangetast blijven. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Beschermde soorten

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk algemene broedvogels en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen, dienen voor deze soortgroepen enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Lichtverstoring op verblijfplaatsen van vleermuizen dient voorkomen te worden en werkzaamheden dienen bij voorkeur buiten het vogelbroedseizoen uitgevoerd te worden. Indien werkzaamheden binnen het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van beschermde gebieden in het kader van de Wnb en provinciaal ruimtelijk natuurbesluit. Voor Natura 2000-gebieden geldt echter een externe werking. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Alde Feanen" is gelegen op circa 13 kilometer afstand. Gezien de afstand van het Natura 2000-gebied tot het plangebied, kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied als gevolg van de stikstofemissie door het project, dient (wanneer de plannen concreet zijn) een nadere beschouwing uitgevoerd te worden middels een AERIUS berekening en mogelijk daaruit volgende vervolgstappen zoals een ecologische voortoets en passende beoordeling.

Gorredijk, april 2021
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 2 april 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Provincie Fryslân (z.d.). [Natuur overzichtskaart Ecologische hoofdstructuur. Geraadpleegd van https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7c0f48ef6def54&](https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7c0f48ef6def54&)
- Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina vlindersoorten. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders>